БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 46 (7076)
ФЕВРАЛИИН 24
ЧЕТВЕРГ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ажалшадай элүүр энхэ байдалые сахигшад

Манай советскэ врач гээшэ арад зоноойнгоо элүүр энхэ байдалые сахиха талаар айхабтар хүндэтэйшье, харюусалгатайшье үүргэ дүүргэдэг байна. Холын нютагай малшадай байрладаг газарта гү, али гүнзэгы тайга соохи модошодой участок дээрэ, нүүрһэ малтагшадай шэнэ городто гү, али Байгалай эрьеын загаһашадай тосхондо—хаа хаанагүй ажалшадай элүүр энхээр ажаллахын тулада, тэдэнине үбшэнһөө зайсуулхын тулада врачнар эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно.

Тэдэнэй үнэн сэхэ, оролдосотой һайн ажалые Эхэ оромнай, Коммунистическэ партимнай, арад зомнай үндэрөөр сэгнэдэг. Энээнэй эли тодо гэршэнь юуб гэхэдэ, манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй эрхим түлөөлэгшэд—хирург Эрдэни Раднаевич Раднаев, нюдэнэй врач Екатерина Михайловна Никифорова гэгшэд БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэнхэй. Мүн тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай Кыренэй больницын врач Галина Васильевна Власова, Закаменай аймагай Хужарай фельдшерскэ пунктын фельдшер Александра Ивановна Кузнецова болон бусад арад зоной этигэл найдабарида хүртэжэ, аймагай болон сомоной Соведүүдтэ дэбжүүлэгдэһэн байха юм.

Ажалшадай бэеын элүүрые сахиха хэрэгые саашадань хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхын, мүн тэрэшэлэн өөһэдынгөө урда табигдаһан нангин уялгануудаа медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй һаад түбэггүйгөөр дүүргэхын тула советскэ гүрэн үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргадаг. Манай республикын ажабайдалһаа абтаһан нэгэ хэды тоо баримтанууд энэ анхарал оролдолгын элитэ жэшээ боложо үгэхэ байна. Ушар юуб гэхэдэ, һүүлэй хэдэхэн жэлэй турша дотор Занграйн, Прибайкальска, Бичурын аймагуудта шэнэ больницанууд баригдаа, мүн тэрэшэлэн манай эндэхи эгээн залуу город — Гусиноозёрскдо, Темлюйскэ заводой хүдэлмэришэдэй посёлок—Каменскда больнична бүхэли городогууд бодхоогдонхой. Хэрбээ 1951 ондо фельдшерско-акушерскэ пунктнуудай тоо 240 байгаа һаа, мүнөө үедэ 300 гаран болонхой. Республикымнай Элүүрые хамгаалгын министерствын шэнэлгын эмхи зургаануудта 23 физиокабинедүүд, 33 рентгенокабинедүүд бии юм. Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша дотор манай нютагай 200-аад гаран врачнар мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсануудта һуралсаһан ба оронойнгоо томо томо городуудай больницанууд, клиникэнүүдтэ ошожо, практика гараһан байха юм.

Коммунистическэ партиин ба советскэ гүрэнэй табижа байһан энэ ехэ анхарал оролдолгодонь харюу болгон, манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарине хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, наукын туйлалтануудые ажалдаа эрэлхэг зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ, ариг сэбэрые сахиха ба элдэб үбшэнүүдһээ һэргылгын хүдэлмэрине үргэн далайсатайгаар ябуулха зэргэтэй. Энэ эрилтэнүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхые оролдодог туладаа арад зоной дунда хүндэтэй болоһон врачнар, фельдшернүүд болон медицинскэ сестранууд республикымнай аймаг бүхэндэ бии. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай Заганай больницада эмшэлүүлһэн бүлэг ажалшад манай редакцида иигэжэ мэдээсэнэ: «Залуу врач Алевтина Александровна Фролова Иваново городой медицинскэ институдые дүүргэмсээрээ, 1950 ондо манай Заганай больницада ажаллахаяа ерээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо нүхэр Фролова оролдосотой һайн ажалаараа хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ хадаа ганцашье үбшэнтэнине эмшэлээд, өөрынгөө ажалые дүүргэдэг бэшэ, харин ариг сэбэрые сахиха, элдэб үбшэнүүдһээ һэргылхэ тухай ажалшадай дунда элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые хододоо үнгэргэдэг байна».

Гэхэ зуураа, бухы дээрэнь абажа харахада, манай республикын медицинскэ эмхи зургаануудай ажал-ябуулгада ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар. Занграйн, Баргажанай, Хориин аймагуудай хүн зонине, илангаяа холын гүүртэнүүд, отаранууд дээрэхи малшадые, леспромхозуудай модошодые ба загаһа барилгын бригадануудай гэшүүдые медицинскэ талаарнь хангалга тэсэшэгүй муугаар табигданхай. Зарим ушарнуудта врачнар болон фельдшернүүд үбшэлһэн хүнүүдые эмшэлхэ зуураа, тэдэ үбшэнүүдэй гарадаг гол шалтагаануудые элирхэйлдэггүй, хүн зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи медицинскэ пунктын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал энээндэ баримта боложо үгэнэ. Уялгата ажалдаа нимэ хойрогоор хандажа болохогүй.

Эгээл тиимэһээ республикын Элүүрые хамгаалгын министерство, аймгүйсэдкомуудай элүүрые хамгаалха таһагууд больница, фельдшерскэ пункт бүхэнэй ажал хүдэлмэрине саг үргэлжэ хинан шалгаха, тэндэхи врачнар, фельдшернүүдтэ тодорхой заабари захяа үгэжэ байха уялгатай.

Нютагуудай партийна болон советскэ органууд медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй байра байдал тухай, ажалайнь условинуудые һайжаруулха тухай хододоо анхарал табижа байха зэргэтэй.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Улан-Удын Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Автомобильна транспортын системэдэ һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь ба социалистическэ мүрысөөндэ үндэр амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Васильев Николай Трофимовичые – БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай управлениин центральна авторемонтно мастерскойнуудай токарь.

Вороненков Александр Савельевичые — Почтово 1-дэхи ящигай гаражай шофёр.

Дубинин Алексей Львовичые — СССР-эй Хэлхээ-холбооной министерствын Бурят-Монголой управлениин транспортна конторын слесарь.

Елькин Николай Ивановичые — Бурмонторгын автогужевой паркын шофёр.

Климов Трофим Самсоновичые — Бурмонкоопсоюзай автобазын шофёр.

Колесников Иван Федоровичые — № 3 автотранспортна конторын шофёр.

Коренев Ефим Харламповичые — № 3 автотранспортна конторын шофёр.

Кученов Иван Васильевичые — № 1 автотранспортна конторын шофёр.

Уколов Иван Васильевичые — «Союззаготтрансын» Улан-Удын автортын шофёр.

Чередниченко Илья Андреевичые — № 3 автотранспортна конторын мастерскойнуудай начальник.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
М. ЧУВЬЮРОВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1955 оной февралиин 22.

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37 жэлэй ойе советскэ арад баярай оршон байдалда тэмдэглэнэ. Бүгэдэарадай һайндэртэ зорюулагдаһан суглаанууд болон вечернүүд предприятинуудта, колхозуудта, МТС-үүдтэ, совхозуудта, сэрэгэй частьнуудта, корабльнууд дээрэ, эмхи зургаануудта ба һуралсалай газарнуудта болоно. Манай агуухэ Эхэ ороной гүрэнэй аша туһые ба аюулгүй байдалые хёрхоор сахин хамгаалжа байһан өөрынгөө Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ манай ороной ажалшад халуунаар дурладаг ба тэрэнине хүндэлдэг байһанаа элишэлэн мэдүүлнэ.

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37 жэлэй ойдо зорюулагдан ССР Союзай Оборонын Министерствын, Москва городой партийна, советскэ ба ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй баярай заседани февралиин 22-то болоо.

Советскэ Армиин Центральна Театр һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Маршалнууд, генералнууд, адмиралнууд, СССР-эй Оборонын Министерствын центральна ба главна управленинүүдэй офицернүүд, тэдэнэй гэр бүлынхид, Московско гарнизоной сэрэгшэд, запаста гараһан генералнууд болон офицернүүд, столицын ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд эндэ сугларaa. Сценэ дээрэ орденско лентнүүдээр шэмэглэгдэһэн дайшалхы тугуудай дэргэдэ элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй түлөөлэгшэд—дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй отличнигууд хүндэлэлэй харуулда жагсан байнад.

19 час 30 минута. Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, ССР Союзай Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков, Советскэ Союзай маршалнууд А. М. Василевский, В. Д. Соколовский, элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй маршалнууд, КПСС-эй Московско областной комитедэй секретарь нүхэр Н. Ф. Игнатов, КПСС-эй Московско городской комитедэй секретарь Е. А. Фурцева, министрнүүд, генералнууд ба адмиралнууд, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, Советскэ Союзай Геройнууд, Социалистическэ Ажалай Геройнууд сугларагшадаар халуунаар угтагдан президиумдэ ерэжэ һууна д.

Баярай заседание нээхэ зуураа, Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан Оборонын Министр сугларагшадые халуунаар амаршалаа. Владимир Ильичын үүсхэлээр Коммунистическэ партиин байгуулһан манай ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүд советскэ арадай, Парти ба Правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар манай Эхэ ороной аша туһые сахин хамгаалжа байһан найдамтай хүсэн мүнөө болоод байна.

Советскэ сэрэгшэд манай бүхы арад шэнги Коммунистическэ партиине ба түрэл Правительствоя тойрон улам нягтаар жагсан Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 37 жэлэй ойе угтажа байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ манай Парти, Советскэ Правительство, манай арад хадаа хилын саанахи эб найрамдалда дуратай прогрессивнэ бүхы хүнүүдтэй хамта эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна,—гэжэ Советскэ Союзай Маршал нүхэр Жуков хэлээ. Зүгөөр, түүхын һургаалнуудые хараадаа абадаггүй Америкын Холбоото Штадуудай эзэрхэг түрүмхэй этэгээдүүдэй дайнда эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ ба дайнай пропагандые шангадхажа байһаниинь гэмшэлтэй байна.

Советскэ арад — эб найрамдалые хүсэдэг арад өөрынгөө хүсые мэдэрдэг болобошье, тэрээгээрээ хэнинешье занан айлгадаггүй юм.

Өөрынгөө арадта хизаарлашагүй үнэн сэхэ Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд СССР-эй гүрэнэй интересые һэрэмжэтэйгээр сахижа байха зуураа, Эхэ оронойнгоо, Партиин ба Правительствын захиралтые хэзээдэшье дүүргэхээр бэлэн байна.

Үгынгөө түгэсхэлдэ, советскэ баатарлиг арадай ба тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүндэлэлдэ, манай алдарта Коммунистическэ партиин хүндэлэлдэ Оборонын Министрын юрөөл табихадань нэрьемэ альга ташалган болоо.

Московско партийна организациин зүгһөө КПСС-эй Московско городской комитедэй секретарь нүхэр И. Т. Марченко Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй зүгһөө ВЦСПС-эй секретарь нүхэр И. П. Гуреев амаршалгын үгэ хэлээ.

Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союзай Центральна Комитедэй зүгһөө ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр В. И. Кочемасов советскэ сэрэгшэдые амаршалаа.

Советскэ эрдэмтэдэй зүгһөө СССР-эй Наукануудай Академиин вице-президент академик И. П. Бардин, Московско предприятинуудай хүдэлмэришэдэй зүгһөө «Красный Пролетарий» заводой токарь Сталинска шангай лауреат нүхэр Н. М. Кузьмин, Московско областиин колхознигуудай зүгһөө Московско областиин Ленинскэ районой Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ социалистическэ Ажалай Герой нүхэр И. А. Буянов амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Амаршалгын үгэ хэлэгшэд хадаа өөрынгөө арми ба флодто советскэ арадай ехээр дурладаг байһые онсо тэмдэглэхэ зуураа, дайшалхы ба политическэ һуралсалдаа, сэрэгүүдэй һэрэмжые дээшэлүүлгэдэ ба дайшалхы бэлэн байлгада саашанхи амжалтануудые туйлахыень Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй личнэ составта хүсэһэн, манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлхын тулада советскэ арадай хүсэ шадалаа гамнахагүй байһан тухай тэдэнине найдуулһан байна.

Амаршалһанайнь ба үнэн зүрхэнһөө амжалта туйлахые хүсэһэнэйнь түлөө Москвагай ба Московско областиин партийна, советскэ ба ниитын организацинуудай болон ажалшадай түлөөлэгшэдтэ түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ ССР Союзай Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков баясхалан хүргөөд, манай Эхэ ороной аюулгүй байдалые батаар сахин хамгаалха талаар өөһэдтөө даалгагдаһан уялгануудые Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд саашадаашье нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ найдуулаа.

Удаань ехэ концерт болоо. Тэрээндэ Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Минскын искусствын мастернууд ба Советскэ Армиин дуунай ба хатарай Александровой нэрэмжэтэ улаан тугта ансамбль хабаадалсаа.

Закарпатска область. Мукачевска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой звеньевой Мария Ивановна Цифра үнгэрэгшэ жэлдэ өөрынгөө звенотой хамта 20 гектар газарай талмай дээрэһээ 51,4 центнер кукуруза хуряагаа. М. И. Цифра энэ жэлдэ гектарһаа 80 центнер кукуруза хуряаха уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: звеньевой М. И. Цифра, колхозой агроном Ф. Н. Красенко кукурузын үрэһые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

„Москва—Берлин" гэжэ түмэр замай уласхоорондын шэнэ линии нээгдэбэ

Белорусска вокзалай зам дээрэ состав зогсоонхой. «Москва—Берлин» гэһэн гаршагтайород, польско болон немецкэ хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн металлическа багахан таблицанууд вагонуудта харагдана. Февралиин 19-нэй 14 час 10 минутада энэ маршрудаар түрүүшын түргэн поезд гараа. Ингэжэ Советскэ Союзай ба Германиин столицануудай хоорондо түмэр замай сэхэ таһалгаряагүй харилсаан байгуулагдаба.

Хоёр хүнэй һууха зөөлэн купетэй, металлаар хэгдэһэн вагонуудһаа бүридэһэн 6 состав энэ шэнэ зам дээгүүр ябаха юм.

Берлин ошохо поездүүд Москва—Смоленск — Брест — Седлец —Варшава — Познань — Франкфурт-на-Одере гэжэ маршрудаар ябаха юм. Тэдэ поездүүд Москваһаа үдэр бүри 14 час 10 минутада гараха ба Москвада 18 час 40 минутада ерэхэ, Берлиндэ 16 час 0,9 минутада ошохо байна. Берлинһээ Москва ерэхэ поездүүд московско сагаар 16 часта гараха юм. Москваһаа Берлин хүрэтэр 2 сүүдхэһөө үлүү саг хэрэгтэй болохо байна. Варшава хүрэтэр ошохо нэгэ вагон поезддо неделидээ 4 дахин нэмэжэ шагтагалагдахаар хараалагдана.

(ТАСС).

БЕЛОРУССКА ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР

СССР-эй Ехэ театрта түгэсхэлэй концерт болобо

Москвада болоһон Белорусска искусство ба литературын декада хадаа СССР-эй арадуудай хани барисаа ба нэгэдэлые, олонациональна советскэ культурын һалбаран бадаралгые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Белоруссиин ехэ ехэ театрнуудай бэлэдхэһэн зүжэгүүд московско сценэнүүд дээрэ арбан үдэрэй турша соо табигдажа, БССР-эй драматическа, оперно болон балетнэ искусствын амжалтануудтай столицын ажалшадые танилсуулһан байна. Ахадүү арадай эльгээмэлнүүдтэй хани ёһоной уулзалганууд клубууд болон Культурын ордонуудта болоо. Белорусска искусство ба литературын зүжэгүүд, концертнүүд болон вечернүүдтэ Москвагай 100 мянга шахуу ажалшад ерээ.

ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театр соо февралиин 21-дэ декадын түгэсхэлэй концерт болоо. Московско предприятинуудай новаторнууд болон культурын ажал ябуулагшад, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд, Советскэ Армиин ба Флодой офицернүүд, Москвада байдаг посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонор залда байлсана. Хүшэгэ удаанаар нээгдэбэ. Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэһэн бологшо хүдэлмэриинэн ангиин ба таряашадай эбдэршэгүй союзай һүлдэ болохо туйлай томо серп ба молот сценын гүн дунда харагдана. Белорусска национальна гоёолтоор сценэ шэмэглэгдэнхэй. Суглуулагдамал ехэ хоорто хабаадагшадай үнгэ бүриин национальна хубсаһануудынь сценын шэмэгые бүри нэмээнэ.

Концертын эхилхэдэ Янка Купалын зохёоһон «Мэндэ амар, Москва» гэжэ шүлэг уншагдаба. Тэрэ шүлэгые СССР-эй арадай артист Б. Платонов уншаа.

Композитор В. Оловниковой зохёоһон «Парти тухай дуун» һүр жабхалантайгаар соностобо. Тэрэ дууе суглуулагдамал хоор гүйсэдхөө. Инаг Эсэгэ оронине, һалбаран бадаржа байгаа Белоруссине, тэрэнэй гайхамшагта арадые магтан дуулаһан «Алтан наранай туяа һайхан» гэжэ дууе хоор сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулаа. Е. Тикоцкиин зохёоһон «Модото талын басаган» гэжэ опероһоо увертюрые оркестр мүн лэ һайнаар, баяр жабхалантайгаар наадаба.

Белорусска арад туйлай ехэ бэлиг шадабаритай юм! Концертдэ хабаадалсаһан үхибүүд концертые бүри һонирхолтой болгоо. Тэдэнэр дуу дуулалсаһан, хатар наадаһан, мүн хүгжэмтэ ансамбльда хабаадалсаһан байна.

БССР-эй габьяата артист И. Жиновичын хүтэлбэреэр наадаһан арадай инструментнүүдэй оркестр эрхим шадабаряа харуулаа. Бэлиг шадабаритай хүгжэмшэд цимбалы гэжэ арадай урданай инструментээр наадахадаа «Перепелочка» гэжэ арадай дууе, Н. Чуркинай «Симфониетты» гэжэ симфониин түгэсхэлые ирагуу һайханаар гүйсэдхэһэн байна. Энэ гайхамшагта оркестр «Тройка» гэжэород арадай дууе мүн лэ эрхимээр гүйсэдхөө. Уранһайханай самодеятельностьда хабаадаһан А. Пронин тэдэ дуунуудые дуулаа.

Гомельско областиин Туровска районой «Новая Жизнь» гэжэ колхозой хоор сценэ дээрэ гараба. Тэрэ хоор «Таряашад сугларба» гэжэ дууе һайнаар дуулаа. Уранһайханай самодеятельностиин элитэ ансамбль—В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Гомельско Культурын ордоной хатарай коллектив (уранһайханайнь хүтэлбэрилэгшэ БССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша А. Рыбальченко) концертдэ мүн лэ хабаадалсаа. Гүрэнэй белорусска арадай хоор БССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Г. Цитовичын хүтэлбэреэр дуунай-хореографическа сюитые гүйсэдхэхэдөө хүдөөгэй залуушуулай хүхюун сэнгэлиг ажабайдалые, тэдэнэрэй ажал хүдэлмэри ба амаралтые үнэн зүбөөр харуулаа.

БССР-эй Гүрэнэй хоор (хүтэлбэрилэгшэнь БССР-эй арадай артист Г. Ширма) арадай искусствые бэлиг түгэлдэрөөр харуулһан, классическа хоровой хүгжэмые шадамар бэрхээр гүйсэдхэһэн байна.

Белорусска Гүрэнэй Ленинэй ордента оперо ба баледэй Ехэ театрын бэлигтэй дуушад концертдэ олон дуунуудые дуулаа.

Спортивна хатар угаа бэрхээр наадагдаа. Тэрэ хатарые наадагшад советскэ залуушуулай спортивна эрхим һайн мэргэжэл шадабарине зүбөөр харуулаа. Энэ хатарые Белорусска сэрэгэй округой дуунай ба хатарай ансамблиин хэдэн хатаршад гүйсэдхэһэн байна. Уранһайханайнь хүтэлбэрилэгшэ БССР-эй габьяата артист Б. Сербин. Белорусска полькые хаража хүнүүд ехээр һонирхоо. БССР-эй ремесленнэ училищинуудай һурагшадай хатарай коллектив тэрэ полькые ехэ шадамараар наадаһан байна.

Концертын түгэсхэл харагшадай сэдьхэлые ехээр хүдэлгэбэ. Хүшэгые дахин нээгдэхэдэ сэсэглэн бадаржа байгаа лёной үргэн ехэ поли харагдаба. Энэ һалбаран бадаржа байгаа сэнхир сэсэгэй хүдэлэн сасуу сагаан самса дээгүүрээ улаан галстугуудые зүүһэн хүхюун сэнгэлиг шэг шарайтай олон тоото үхибүүд гаража ерэбэ. «Бидэ белоруссуудбди» гэжэ дууе (авторынь М. Соколовский), суглуулагдамал хоор концертын түгэсхэлдэ дуулаа. Социалистическэ Эхэ орондоо хизаарлашагүй дуратай байлга, Соведүүдэй ороной бүхы арадуудые нэгэ бүлэ соо хамтадхаһан агуухэ хани барисаанай ба ахадүүгэй һанал бодолоор нэбтэрэнхэй байлга энэ дуун соо магтагдана.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов, Н. Н. Шаталин, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй секретарь Н. С. Патоличев, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ В. И. Козлов, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ К. Т. Мазуров гэгшэд концертдэ байлсаа.

Декадын түгэсхэлэй концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Энэ хадаа белорусска искусствын ёһотой һайндэр болоһон байна.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ БАТА ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

М. ПОПОВ
Армиин генерал

Февралиин 23-да манай ороной арадууд Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой XXXVII жэлэй ойе тэмдэглээ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин туйлалтануудые хамгаалхын тулада Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Коммунистическэ партиин, тэрэнэй вождь В. И. Ленинэй хүтэлбэреэр байгуулагдаһан юм. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд оршон мандаха үедөө дайшалхы алдарта замаар ябажа гараа. Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой бүхы түүхэнь социалистическэ Эхэ орондоо үнэн шударгыгаар алба хэлгын бодото жэшээ мүн.

* * *

Советскэ Арми болбол шэнэ түхэлэй арми, сүлөөлэгдэһэн хүдэлмэришэд ба таряашадай арми, манай ороной арадуудай хоорондохи ахадүү ёһоной харилсаанай арми, Советскэ Союзай бүхы арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалха арми мүн. Советскэ Арми хадаа пролетарска интернационализмын үзэлөөр, бусад оронуудай арадуудые хүндэлэлгын үзэлөөр, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө тэмсэлэй үзэлөөр хододоо хүмүүжүүлэгдэдэг байгаа, хүмүүжүүлэгдэнэшье.

Социалистическэ байгуулалтын бии болгоһон Советскэ Армиин эдэ онсо илгаанууд, бүлюу һайн зүйлнүүд тэрэнэй хүсэ шадалайнь эшэ үндэһэн, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудайнь эшэ үндэһэн болоно. Империалистическэ нэгэншье арми тиимэ бүлюу һайн зүйлнүүдтэй байжа шадахагүй юм. Юуб гэхэдэ империалистическэ армиинууд болбол ажалшадые дарлаха гутамшаг үүргэ дүүргэдэг, колониальна дарлалтын зэбсэгынь болодог, бусад арадуудые, бусад гүрэнүүдые үзэн ядаха үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэдэг байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, Советскэ Союз, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ямар нэгэн бусад орондо эсэргүү ээрхэг түримхэй ямаршье ябуулга хэдэггүй юм. Социалистическэ Эсэгэ ороноймнай нэрэ хүндэдэ, эрхэ сүлөөдэ, бэеэ даанхай байдалда эсэргүүсэн дайсадай добтолон ороходонь лэ Советскэ Арми буу зэбсэгээ хэрэглэдэг байха юм.

Советскэ Республикын һаяхан бии болоод байхада, ехээр зэбсэгжэһэн германска империализмын һүрэг дээрмэшэд хадаа манай орондо эсэргүүгээр добтолон орожо, дэлхэйн дээрэхи анха түрүүшын хүдэлмэришэн, таряашанай гүрэниие нуга дараха гэжэ һэдээ һэн. Коммунистическэ партимнай, Советскэ правительствомнай дайсаниие үй бута сохихо хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлһэн байна. Манай армиин һаяхан байгуулагдаһан залуу отрядууд Эхэ оронойнгоо үмэнэхи уялгые бэелүүлхэ зуураа, 1918 оной февралиин 23-да Псков ба Нарва шадар немецкэ булимтарагшадта хатуу шанга харюу сохилто хэһэн байна. Энэ үдэр Улаан Армиин бии болоһон үдэр, советскэ арадай жэл бүри тэмдэглэдэг һайндэр болоо.

1918 оной түрүүшын хахадта американска, англиина ба бусад империалистнууд российска дотоодын контрреволюциие үргэнөөр хэрэглэжэ, Соведүүдэй Республикада эсэргүү «крестово поход» гэдэгые эмхидхээ бэлэй. Манай ороной эрхэ сүлөөтэй болоһон хүдэлмэришэд, таряашадые үзэн ядадаг дээрэһээ нэгэдэһэн тэдэ империалистнууд революциие дараха, Россиие таһалан хубаажа, империалистическэ гүрэнүүдэй колони болгохо гэжэ эрмэлзэһэн юм.

Залуу, хүсэд бэхижээгүйшье һаа, революционно үзэлөөрөө хүсэ ехэтэй байһан Улаан Армимнай гурба үлүүтэй жэлэй туршада империалистическэ 14 гүрэнэй ба дотоодын контрреволюциин галзуу ехэ түрилтэдэ эсэргүү харюу сохилто үгэн, баатарлигаар тэмсэжэ байгаа. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, бүхы ажалшадай зүгһөө эдэбхитэй, үнэн шударгы дэмжэлгээр Улаан Армимнай, Далайн-Сэрэгэймнай Флот хадаа хариин эзэмдэгшэдые ба сагаантаниие бута сохиһон байна. Соведүүдэй орониие хамгаалгые агуусхэ Ленин Коммунистическэ партиин эрхим ажал-ябуулагшадтай хамта хүтэлбэрилөө. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулгада, мүн шиидхэхы газарнуудта илалта хангалгада И. В. Сталин угаа ехэ үүргэ дүүргээ. И. В. Сталин үшөө гражданска дайнай жэлнүүдтэ шэнэ түхэлэй гайхамшагта полководец байһанаа харуулаа.

Манай орон гражданска дайе илалта түгэлдэрөөр дүүргээд, амгалан байгуулалтадаа ороо һэн. Коммунистическэ партимнай арадай ажахые һэргээн бодхоолгодо ажалшадые элсүүлһэн байна. Энээнтэй хамта гражданска дайнай үедэ интервентнүүдэй үй бута сохигдоһон ябадал манай социалистическэ Эхэ орондо эсэргүүгээр империалистнуудай хэхэ сэрэгэй шэнэ һанаашалганuудай аюулые зайсуулаагүй гэжэ партимнай советскэ арадта нэгэнтэбэшэ һануулдаг байгаа. США-гэй, Англиин, империалистическэ бусад гүрэнүүдэй хархис бүлэг хадаа советскэ засагай оршон байха ябадалтай эбсэхэгүй байха гэжэ, тэдэ империалистнууд Советскэ Россида эсэргүү шэнэ добтолго эмхидхэхэ гэжэ үшөө тиихэдэ эли байһан юм. Манай ороной болон тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй оборонно хүсэ шадалые хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхыень партимнай советскэ хүнүүдые уряалдаг байгаа.

Сэрэгэй добтолгын аюул тухайда саг үргэлжэ һанажа байха шухала гэжэ зааха зуураа, В. И. Ленин иигэжэ хэлэдэг һэн: «...Амгалан байгуулалтые эхилээд байһан туладаа, тэрэнээ таһалгаряагүйгөөр үргэлжэлүүлхые бүхы хүсөөрөө оролдохобди. Тиихэтэй хамта, нүхэдүүд, һэргэг бэлэн байгты, өөрынгөө ороной, Улаан Армиингаа оборонно хүсэ шадалые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр хамгаалжа байгты...» (Зохёолнуудай том 33, нюур 125).

Ленинэй агуусхэ захяануудые дахан ябажа, Коммунистическэ партимнай И. В. Сталин түрүүтэй Центральна Комитедэй хүтэлбэреэр манай орониие гээгдэнги байдалһаань гаргажа, индустриально-колхозно хүсэн түгэлдэр социалистическэ гүрэн болгоһон асари ехэ программа зохёон бэелүүлээ.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ түгэлдэр техникээр хангахатайгаа хамта, Коммунистическэ партимнай сэрэгэй топ мэргэжэлтэй кадрнуудые эсэшэ сусашагүйгөөр хүмүүжүүлэн гаргадаг байгаа. Мүн армиин ба флодой сэрэгшэдые политическэ болон идейнэ талаарнь хатуужуулха, мүн советскэ патриотизмын, арад зондоо үнэн шударгыгаар алба хэхэ үзэлөөр, социалистическэ Эхэ оронойнгоо дайсадта топ ехэ зэбүүрхэлгын үзэлөөр манай сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партимнай угаа ехэ анхарал табидаг байгаа, табинашье.

Империалистнуудай хорото муухай бүхы аашануудай хойноһоо Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хёрхоор ажаглан хаража байха зуураа, сэрэгэйнгээ мэргэжэлые, дайшалхы бэлэдхэлээ эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруулжа байгаа.

Социализм байгуулгын жэлнүүдтэ империалистическэ гүрэнүүд хадаа манай Эхэ орондо эсэргүү хорото добтолгонуудые нэгэнтэбэшэ хэһэн байна. Тиин социализмын ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүд советскэ арадайнгаа үмэнэхи уялгые нэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг, дайн сэрэг тухирагшадта эрид шанга харюу хододоо үгэдэг.

* * *

Немецко-фашистска агрессорнүүдтэ эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн хадаа советскэ арадта, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ шэрүүн шанга шалгалта болоһон байна.

Фашистска Германиин хүсэтэй бололгодонь США-гэй империалистнууд эдэбхитэйгээр туһалаа һэн. Тэдэ империалистнууд Советскэ Союзда, Европын демократическа хүдэлөөндэ эсэргүүгээр дэлхэйн реакциин хэдэг тэмсэлэй гол хүсэн мүн гэжэ германска фашизмые тоолоод, тэрэниие бии болгожо бэхижүүлээ.

США-гэй ба Англиин зонхилхы бүлэгүүд болбол СССР заатагүй диилдэхэ гэжэ найдаад байгаа. Тэдэ империалистнуудай эдэ хорото һанаашалгануудынь буруу һүрөө һэн.

Манай орондо топ ехэ аюулай тохёолдоходо, Коммунистическэ партимнай бүхы советскэ арадаа дайсанда эсэргүү тэмсэлдэ элсүүлэн бодхоогоод, Эхэ ороноо дайшалхы нэгэн лагерь болгоһон байна. Олон мянган коммунистнууд Советскэ Армида, Далайн-Сэрэгэй Флодто эльгээгдээ бэлэй. Партимнай хэдэ хэдэн гайхамшагта ажал-ябуулагшадаа сэрэгүүдтэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ эльгээһэн байна. Партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын шиидхэбэреэр И. В. Сталин Верховно Главнокомандалагшын тушаалда томилогдоо һэн. Партиин бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулганууд, дайсанда эсэргүүгээр манай арадай, тэрэнэй сэрэгшэдэй хэһэн асари ехэ тэмсэлые манай партиин үдэр бүри хүтэлбэрилгэ эсэстээ фашистска Германиие бүримүһэн бута сохилгые хангаа.

Гитлеровецүүдые гурбан жэлэй турша соо Советскэ Армиин гансараа үй бута сохижо байха үедэ, манай союзнигууд байһан американо-английска империалистнууд антисоветскэ политика бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр байгаа. Фашизмын бүримүһэн үй бута сохюулхые империалистнууд хүсэдэггүй байгаа. Хоёрдохи фронт бии болгохо ябадалай унжагайруулагдаһанай шалтагаанууд, мүн тэрэшэлэн нэгэн талын эб баталха тухай американцуудтай ба англичануудтай Гитлерэй хэһэн хэлсээнүүд мүнөө бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болонхой.

Советскэ Союз өөрынгөө хүсөөр гитлеровскэ армиие үй бута сохижо шадаха, Германиие эзэлжэ, Францие ба Европын бусад арадуудые фашизмһаа сүлөөлжэ шадаха гэжэ Советскэ Союзай гайхамшагта амжалтануудай баримталан харуулһан хойнол, американо-английска союзнигууд Францида добтолон ороход баатай болоо һэн. Тэдэ дайнай энэшье шатада тэдэнэр фашистска армиие бүримүһэн үй бута сохихо ябадалһаа аршалха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоһон байна.

Берлин шадар немецко-фашистска арми бүримүһэн бута сохигдожо, рейхстаг дээрэ улаан туг тодхогдожо, гитлеровскэ Германи үгэ дуугүйгөөр капитулировалжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн дүүрэһэн байна. Һүүлээрнь дүрбэн һара болоод, советскэ сэрэгүүд милитаристска Японийн гол хүсые—Квантунска армиие бута сохижо, японско империалистнуудые үгэ дуугүйгөөр капитуляци хэхыень баадхаа һэн.

Немецкэ ба японско фашизмын үй бута сохигдоһоной эсэстэ, социализмын ба демократиин хүсэнүүд бии боложо бэхижээ. Европын болон Азиин хэдэ хэдэн оронуудта арадай-демократическа шэнэ байгуулалта тогтоо. Социализмын ба демократиин хүсэн түгэлдэр лагерь бии боложо, мүнөө тэрэ лагерьта 900 миллион үлүүтэй хүн орожо нэгэдэнхэй.

* * *

Дайсаниие илаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туйлаад, Советскэ Союз, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд бүри бата, бүри хүсэтэй боложо дайнһаа гараа. Дайн сэрэгэй һаатуулһан амгалан байгуулалтаа үргэлжэлүүлхэ зуураа, манай арад Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэреэр шэнэ ехэ илалтануудые туйлаа.

СССР-эй экономическэ хүсэ шадалай бэхижэхэтэй, советскэ наукын хүгжэхэтэй хамта, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы шадалынь бэхижээ.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ үнэн сэхэ байдаг советскэ гүрэн уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха политика, бүхы оронуудтай хани харилсаанай ба ажал хэрэгэй холбоо барисаа хүгжөөхэ политика эрид шууд бэелүүлнэ.

Тэдэ империалистическэ гүрэнүүдэй зонхилхы хархис бүлэгүүд уласхоорондын түгшүүрилые һуладхуулхагүй гэжэ бүхы шадалаараа оролдоно. США-гэй империалистнууд шэнэ дайе бэлэдхэнэ, яаралтай зэбсэгжэлгэ хэнэ. Тэдэ империалистнууд Европа болон Ази дотор ээрхэг түримхэй элдэб блогуудые байгуулна. Советскэ Союзые, эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдые тойруулан сэрэгэй олон базануудые байгуулна. Мүнөө США-гэй ба Англиин империалистнууд германска милитаризмые һэргээн бодхоохын тула бүхы хүсөөрөө оролдожо байна.

1954 оной эсэстэ болоһон Хойто-атлантическа блогой сесси атомна дайнай түсэбүүдые бэлэдхэхэ тухай шиидхэбэри абаа.

Гэбэшье, атомна зэбсэг үйлэдбэрилхэ талаар США-гэй үни хада бүлюу бэшэ болоһые мартажа болохогүй. Энээнһээ байтагай, СССР-эй Верховно Соведэй һүүлшын сесси дээрэ нүхэр Молотовой мэдүүлһэнэй ёһоор, «саашадаа юун болооб гэхэдэ, водородно зэбсэгые үйлэдбэрилхэ тушаа советскэ хүнүүдэй туйлаһан ехэ амжалтанууд Советскэ Союзые бэшэ, харин Америкын Холбоото Штадуудые гээгдэнги байдалда оруулһан байна».

Советскэ арад эб найрамдалай түлөө эрид шангаар тэмсэнэ. Манай орон, социалистическэ лагериин бусад оронуудтал адли, мүн хэзээншье заханагүй, хэн нэгэндэ добтолжо орохоёо байнагүй. Зүгөөр, эб найрамдалые, арадуудай хоорондохи хани харилсаае хүсэдэг советскэ ороной эрмэлзэлынь тэрэнэй һула байһанайнь тэмдэг бэшэ юм.

«Эб найрамдалые лэ хүсэдэг һэн хойноо Советскэ гүрэн хадаа һулашаг гээшэ ха гэжэ тоолодог холые хаража шададаггүй политическэ ажал-ябуулагшад тухай юун гэжэ хэлэлтэй гээшэб? Түүхын һаяшаг үнгэрһэн һургаалые, гитлеровскэ булимтарагшадай хуби заяае нэн түрүүн тэдэндэ һануулха хэрэгтэй. Манай Эхэ орондо бусадшье авантюристнүүдэй добтолон ороһониинь мэдээжэ. Тэдэнэр бултадаа гутамшагаар хосордог байгаа. Манай арад зон өөрыгөө хамгаалжа шадаа, эрхэ сүлөөтэ ба бэеэ даанхай байдалдань добтолон орогшодто эрид хатуу сохилто үгөө.

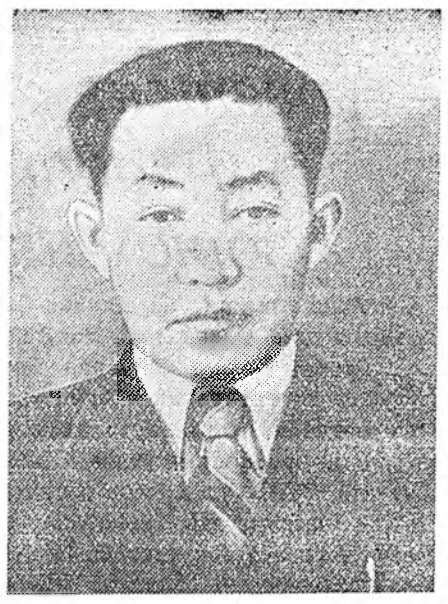
Хойшодоошье тиимэ байха», — гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сесси дээрэ нүхэр Булганин хэлээ һэн.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдээр, союзна болон автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ болохоёо байгаа һунгалтануудаар зоригжоһон советскэ арад политическэ болон ажалай бүри ехэ эдэбхитэй болонхой. Советскэ хүнүүд Эхэ ороноо улам хүсэтэй, гоё һайхан болгохын тулада хүсэ шадалаа гамнанагүй.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд социалистическэ Эсэгэ оронойнгоо нангин хилые хамгаалгын түлөө харюусалгатай байһанаа хододоо һанан ябажа, СССР-эй гүрэнэй интересые, коммунизм байгуулжа байгаа манай арадай зохёохы амгалан ажалые нариин хёрхоор аршалан хамгаална.

1955 оной февралиин 27-до РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ болон нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэе!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд—КПСС-эй Хойто-Байгалай айкомой нэгэдэхи секретарь **Гавриил Иннокентьевич ВОРОНИН**, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Иван Петрович ДРОЗДОВ**, ажалшадай депутадуудай Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Цыбик Балданович ГАРМАЕВ**.

Агитаторнууд һунгагшадай дунда

РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ, мүн нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл Хэжэнгын аймагта үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Аймагай 300 гаран агитатор һунгалтануудай тухай Дүримүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдые һунгагшадта тайлбарилан ойлгуулна.

КПСС-эй айком агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй болон агитаторнуудтай хэдэ хэдэн семинар, зүблөөнүүдые үнгэргэбэ. Болохоёо байһан һунгалтада бэлэдхэлэй асуудалнууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн агитаторнуудта зорюулагдан лекци, элидхэлнүүд уншагдаһан байна.

Колхозуудай партийна эхин организациин агитколлективүүдые хүтэлбэрилэгшэдөөр бэлэдхэл һайнтай пропагандистнар томилогдоһон байна. Аймагай ажалшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри удха түгэлдэрөөр, таһалгаряагүй ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо коммунист П. С. Содбоевой хүтэлбэрилдэг агитколлектив һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эндэхи агитаторнууд колхозой центрһээ холо байдаг фермэ, отарануудаар ябажа, малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, газетэнүүдэй шэнэ һонинние уншажа үгэдэг байха юм. Тэдэнэр ганса хөөрэлдөө, элидхэл хэлгээрээ ажалаа дүүргэдэг бэшэ, харин ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһанууды» гаргалсадаг юм. Эрхим агитаторнууд нүхэд Ж. Дугаров, П. Содбоев, Ц. Дашиев, Б. Жамьянова гэгшэд колхозой гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой.

Ш. Бадмаев.

Ажалшадта хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ

Цыбик Балданович Гармаев 1910 ондо ууҗам үргэн Борьёо нютагта, үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байна.

Боргойн эхин һургуулиие 1924 ондо дүүргээ һэн. Һүүлээрнь гурбан жэл шахуу нютагтаа хүдэлөөд, 1927 онһоо 1930 он хүрэтэр Цыбик Балданович Усть-Киранай таряашан-залуушуулай һургуулида һураад, тэрэнээ эрхимээр дүүргэһэн байгаа. Тиигээд хоёр жэлэй туршада Сэлэнгын аймагта эхин һургуулиин багшаар хүдэлмэрилөө. Удаань партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэнэ: партиин Сэлэнгын айкомдо пропагандистаар, партийна кабинедые даагшын тушаалда ажаллана. 1933 онһоо 1936 он хүрэтэр Ц. Б. Гармаев механизаторнуудай һургуулиин директорээр хүдэлөө.

Цыбик Балданович 1936 онһоо 1941 он хүрэтэр Сэлэнгын МТС-эй директорээр хүдэлмэрилжэ, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон байна.

1941 ондо Цыбик Балданович Советскэ армиин зэргэдэ жагсаба. 1946 ондо армиһаа бусажа ерээд, хүтэлбэрилхы тушаалнуудта: түрүүшээр Кяхтын аймагта МТС-эй директорээр, һүүлээрнь республиканска үрэ жэмэстэ станциин директорээр болон Селендумын мотор заһабарилгын заводой директорээр хүдэлмэрилбэ.

Нүхэр Гармаев 1950 оной ноябрьһаа 1951 оной ноябрь хүрэтэр Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин дэргэдэхи курсада мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, мүн баһа Комёнскэ хүдөө ажахын техникумай агрономическа отделениие 1951 ондо заочноор дүүргэһэн байна.

Тиигээд нүхэр Гармаев 1951 оной ноябрьһаа 1952 оной август хүрэтэр партиин Бурят-Монголой обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшоор хүдэлмэрилбэ.

Нүхэр Гармаев 1952 оной августһаа эхилжэ ажалшадай депутадуудай Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлнэ.

Нүхэр Гармаев 1936 ондо КПСС-эй гэшүүндэ ороо һэн. Цыбик Балданович үнэн сэхэ ба үүсхэл ехэтэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь юм. Закаменда хэдэн жэлдэ хүдэлмэрилхэ зуураа, аймагай ажахые, илангаяа малажалые ба культурые саашадань эрид һайжаруулхын түлөө бүхы хүсэеэ хандуулжа байна.

Нүхэр Гармаев аймагай хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой.

БМАССР-эй Верховно Соведэй һунгаха һунгуулиин 59-дэхи Сангын округой ажалшадай олгоһон этигэл найдабариие нүхэр Гармаевай харюулхань лабтай.

1955 оной февралиин 27-до коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидат Цыбик Балданович Гармаевай түлөө һунгагшадай барандаа голосоо үгэхэ байһандань найдагдана.

Б. Шойдоков.

Сэрэгэй комиссар

1945 оной апрель... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэжэ байһан үедэ бэлэй. Советскэ Армиин солото баатар солдадууд хадаа галзуу хархис гитлеровскэ фашистнуудые өөһэдынь уурхай дээрэ үй бута сохижо, үнэһэн тоброг болгожо байһан юм. Тэдэнэй дунда бурят-монгол арадай үнэн сэхэ хүбүүн, гвардиин полковник Федор Будажабэ ами бэеэ гамнангүйгөөр, шэн габьяатайгаар тулалдажа, шэрүүн хатуу дайнай дүлэн соогуур ябалсаа. Германиин город, тосхонуудые сүлөөлжэ, аяар Балтиин далайн эрье хүрөөд байхадаа полковник Будажабэ өөрынгөө частиин солдадуудай ба офицернүүдэй дунда, апрель һарын тэрэ үглөөгүүр ээлжээтэ атакын һүүлээр амаржа, сайгаа ууҗа һуухадаа иигэжэ хэлээ һэн:

—Одоошье, Балтиин далайн эрье хүрэбэбди. Дайнай дүүрэхэнь ойртоо... Таанад бултадаа түрэһэн гараһан эхэ һайхан нютагуудтаа бусаад түбхинэжэ, үнэр баянаар ажаһуухат. Бишье баһа, Байгал шадар оршодог Бурят-Монгол нютагаа бусаха хүсэлэнтэйб.

1952 ондо Фрунзын нэрэмжэтэ Сэрэгэй Академидэ Советскэ Армиин командна кадрнуудые һургалсажа байһанаа Федор Тогочеевич Будажабэ Бурят-Монголой военкомой тушаалда томилогдоод, түрэл республикадаа бусажа ерээ һэн. Ингэжэ дайнай һүүл багаар һанажа хүсэжэ ябаһан хүсэл зоригынь бэелүүлэгдээ бэлэй.

Мүнөө 1955 оной февраль... Федор Будажабэ—сэрэгэй комиссар,

арад зондоо алдар нэрэтэй болоһон арадай кандидадуудай нэгэн! Кяхтын аймагай ажалшад тэрэниие нэгэн дуугаар, республикынгаа дээдэ органой депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна. Энэ ехэ этигэл найдабарида хүртэһэндөө полковник Будажабэ гүнзэгы баясхалантайгаар, улам урма зоригтойгоор алба тушаалаа дүүргэжэ ябана.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Федор Тогочеевич Будажабэ 1913 ондо Сэлэнгын аймагай Селендумын сомоной (мүнөө Шанаагай сомон) үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Балшар бага наһаяа өөрынгөө түрэл нютагта үнгэргөөд, 1932 ондо сэрэгэй албанда мордоо һэн. Тэрээнһээ хойшо хорин гурбан жэлэй хугасаада, мүнөө болотор Советскэ Армиин зэргэдэ үнэн сэхээр алба хэжэ байна. Анхан юрын солдат байһанаа, мүнөө гвардиин полковник нэрэзэргэтэй болонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ полковник Будажабэ шэрүүн хатуу байлдаанай дунда, тулалдажа ябаһан сэрэгэй частьнуудай зэргэдэ Москва шадарһаа эхилээд, Германи хүрэтэр ябалсаа. Шэн габьяа ба баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө нүхэр Будажабэ хэдэн орденуудаар ба медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр дүршэлтэй ба мэргэжэлтэй офицер нүхэр Будажабэ Советскэ Армиин командна кадрнуудые бэлэдхэхэ Сэрэгэй Академидэ һургагшаар томилогдоо һэн.

1952 онһоо хойшо манай республикада Сэрэгэй комиссараар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Будажабэ республикынгаа ниитын болон политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Федор Тогочеевич КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй гэшүүн, Физкультура ба спортын республиканска комитедэй, мүн Авиацида, армида, флодто туһалха һайндуранай обществын гэшүүн юм.

Арадта алба хэжэ алдар нэрэтэй болоһон, Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн гвардиин полковник Федор Тогочеевич Будажабэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай нэгэниинь юм. Арад зоной этигэл найдабариие харюулжа шадахань лабтай.

Хурьгадые түрүү аргаар түлжүүлнэбди

Бидэнэр ехэнхидээ августын һүүл багта хурьгадые эхэһээнь һалгаагаад, эхэ хонидоо ноохонойнь бүдүүн, наринаар, үнгэ зүһөөрнь илгажа, 850—950 хонидһоо бүридэһэн отарануудые бии болгодогбди. Тиигээд хонид ороондо оротороо шэнинсэ, овёс тариһан полинууд дээрэ адуулагдажа таргалуулагдана.

Хониднай гол түлэб ноябриин 15—20-ноор искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг. Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри тиимэ бэрхэтэй бэшэ юм. Манай совхоздо техникүүд—осеменаторнууд гэжэ тусхай хүнүүд байдаггүй, харин ахалагша хонишоднай хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри өөһэдөө үнгэргэнэ. Жэшээлхэдэ, манай ахалагша хонишод Ц. Чойдонов, Д. Норбоев, Л. Цырендоржиев, Б. Дабаев болон бусад энэ хүдэлмэриие өөһэдөө үнгэргэдэг.

Бидэнэр хонидоо ороондо оруулжа эхилхэһээ урид хусануудые һайнаар эдеэлүүлжэ, уридшалан бэлдэдэг байнабди. Ороонойн кампаниин урда тээ, сентябрь һараһаа эхилжэ, нэгэ хусада сүүдхэ соо 500 грамм концентрированиэ тэжээл, 1,5 килограмм үбһэ, 200—300 грамм морковь, свёкло, капуста гэхэ мэтын овощь, зелёнко эдюулдэг байнабди. Хамта 30 хусанай аад, гол түлэб эрхим 12 хусыень хэрэглэнэбди. Тэдэндэ үшөө нэмэлтэ тэжээл болгон 1,5 литр маарндаһан һүн уулгагдадаг.

Искусственнаар үрэжүүлхэ арга хэрэглэхэдээ ороондо орохо болоһон хонидые сүүдхэ бүридэ илгажа байха гээшэ ехэ удхашанартай. Бидэнэр сүүдхэдээ хоёр дахин, үглөөнииинь, мүн үдэшэндөө хонидые 40—50 толгойгоор суглуулжа, хүгтэй 4—5 туршалгын хусануудые дундань оруулдаг байнабди. Тиигээд ороондо орохо болоһон хонид илгагдажа, искусственнаар үрэжүүлэгдэжэ байдаг. Хонид хоёр дахин, жэшээлхэдэ, урда үдэрынь үдэ багта үрэжүүлэгдэһэн байгаа һаа, хойто үглөөнииинь хоёрдохёо үрэжүүлэгдэнэ. Тиигээд үрэжүүлэгдэһэн хонидые арбаад хоноһон хойнонь мүн туршалгын хусануудта табижа, һубай байгаа һаань, дахин үрэжүүлдэг байнабди. Бүхы хониднай 20—25 хоног соо ороондо оруулагдажа дүүрэдэг.

Ороондо оруулагдаһан хурьгалха хониднай үбэлжэлгын үедэ нэмэлтэ тэжээл эдилсээд, ходо адуулагдажа байдаг. Түрүүшээр бидэнэр хурьгалха хонидтоо нэмэлтэ тэжээл болгон, үдэрэй 0,5 килограмм үбһэ, 0,2 килограмм зелёнко үгэлсэнэбди, тиигээд саашадаа үбһыень 1,0—1,2 килограмм хүрэтэр ехэ болгодог ба үшөө 100—200 грамм концентрат үгэлсэдэг байнабди. Гадна, хонидто витаминууд ба загаһанай тоһон үгтэнэ.

Манай совхоздо хурьгад сакманна аргаар түлжүүлэгдэнэ. Хонидой хурьгалжа эхилхэдэ отара бүхэндэ 8 хүниие сакманщигуудаар эльгээдэгбди. Хонидой хурьгалхаһаа хоёр һара урид үбһэ тэжээлынь зөөгдэжэ дүүргэгдэнэ. Һара урид хонидой хурьгалха, хурьгадай байха байранууд ба бусад түхеэрэлтэнүүд заһабарилагдажа дүүрэдэг. Искусственна аргаар үрэжүүлдэг бологдоһонойнь ашаар хонидой хэзээ хурьгалхань мэдэгдээд байдаг болоо. Жэшээлхэдэ, ноябриин 15—17-до хонидойнгоо үрэжүүлэгдэһэн байгаа һаа, апрелиин 10—12-то хурьгалха гэжэ мэдээд, хонишод 5 үдэр урид байранууд соонь гурба — гурба метрын хэмжээтэй таһалгануудые хэдэг, бэлэдхэлэй бусад хүдэлмэринүүдые түгэсхэдэг байна. Тэдэ таһалганууд соо һая түрэһэн хонид 1—2 сүүдхын туршада хурьгадтаяа байдаг юм. Ингэжэ суг байлгахада хонин хурьгаяа һайнаар абадаг байна. Тиигээгүй һаа, түрүүшынхеэ хурьгалһан хонин хурьгаяа абажа үгэхэгүй гэжэ байдаг.

Манай хонид үдэртөө, гол түлэб хээрэ, бэлшээри дээрэ ябаад хурьгалдаг юм. Хонидой хурьгалжа байха үедэ хонишод-адуулгашаднай арһан уутануудые, биркэнүүдые абажа ябадаг. Тиигээд хонинной түрэхэдөөр эхэ хурьган хоёрто адли тоотой биркэнүүдые үяад, хурьгыень эхэдэнь долёолгоһоной һүүлээр ута соогоо хэдэг байна. Тииһээр байтар хоёр таһалгатай хайрсаг тээһэн мори тэргэ ерэжэ, нэгэн соонь эхыень, нүгөөдэ соонь хурьгыень хээд абаашадаг. Хурьгадые түрүүшын үдэрнүүдһээнь илгажа, сакманууд болгонобди. Сакмануудай түрүүшээр 5—10 хурьгадһаа бүридхэгдөөд, хойшо хойшодоо 50—100 толгой болгогдон хамтаруулагдадаг байна. Сакмануудые ахалагша хонишоднай өөһэдөө бүридхэдэг. Сакман бүхэн нэгэ хүндэ даалгагдана. Сакманщигууд эхэ хонидоо эдеэлүүлжэ, бэлшээжэ, хурьгадайнь хойноһоо харууһалжа хүхүүлжэ байдаг.

Хонидой хурьгалжа дүүрэһэнэй һүүлээр нэгэ хэды болоод, отарын сакманууд хамтаруул-хамтаруулагдаһаар гурбан сакман болгогдожо, зунай бэлшээридэ гаргагдадаг. Тиигээд хоёр сакман болгогдодог. Удаань хонин хурьгаднай булта хамтаруулагдажа, отара соо 1500—1600 толгой хонин хурьгад боложо, сугтаа бэлшэдэг байна. Хурьгад 4 һаратайдаа эхэнүүдһээ һалгаагдажа, амяараа отара болгогдоно.

Л. Уварова, совхозой главна зоотехник.

Хонидойнгоо үүлтэрые бүри һайжаруулхабди

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай совхоз хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Энээнэй ашаар урдань шотагай үүлтэрэй шэрүүн ноохотой хонидтой байһанаа мүнөө гол түлэб нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр ноохотой хонидтой болообди. Хонидоймнай тоо толгой олошороо, ноохо хайшалалгаяа нилээд дээшэлүүлээбди. Хэрбээ 1945—1948 онуудта оройдоол 7—10 мянган хонин хайшалжа, хонин бүриһөөнь 1,5—1,7 килограмм ноохо абаһан һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 21.600 хониинһоо тус бүриин 2,8 килограмм ноохо абаһан байнабди. Нарин, нарибтар ноохотой хонидые үсхэбэрилдэг болохын тула хонидоо нарибтар ноохотой цигайска үүлтэрэй хусануудта табиха гэжэ шиидэһэн байнабди. Цигайска үүлтэрэй хонид ута, удхэн ноохотой, һү ехэтэй, бэе, түл һайнтай юм.

Цигайска үүлтэрэй хусануудые хонидтоо табихадамнай хонидоймнай ноохониинь, түлынь ехэ түргөөр һайжаржа захалаа һэн. 1949—1951 онуудта хонин бүриһөө 2,0—2,18 килограмм ноохо хайшалдаг болоһон байнабди. Хурьгадай олоороо гарзалдаг ушар үзэгдэхэеэ болёо. Хониднай нарибтар, зарим хубинь шэрүүбтэр ноохотой болоһон байна.

Зүгөөр, ингээд байхадамнай хониднай үшөөл ноохо багатай, ноохониинь жэгдэ бэшэ, хуурай байдаг һэн. Тиимэһээ хонидойнгоо үүлтэрые саашадань һайжаруулха арга бэдэрһэн байнабди. Энэ зорилгоор бидэнэр грозненско үүлтэрэй хусануудые асаруулаа һэмди. Грозненско үүлтэрэй хонидой айхабтар удхэн, нарин ноохотой, түл һайнтай, хуурай тала газарта түхэреэн жэл соо адуулганда ябажа гарадаг байһаниинь мэдээжэ. Энэ үүлтэрэй хусануудые һүрэгтөө табиһамнай хонидоймнай ноохониинь, түлынь улам һайжарһан байна. Тиигэжэ бидэнэр мүнөө хонин бүриһөө 3—4 килограмм ноохо хайшалдаг болообди.

Хонидой ноохо үгэлгые дээшэлүүлхэ гээшэ гансашье племенной ба селекционно хүдэлмэриин зүбөөр табигдаһанһаа бэшэ, мүн хонидые ямараар харууһалһанһаа, ямараар эдеэлүүлһэнһээ, мүн ороонойн кампаниие ямараар үнгэргэһэнһөө ехээр дулдыдаха байна. Манай эндэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Энэ аргаар хонидые ороондо оруулхада бэлэн, хүдэлмэри багатай байхаһаа гадна, хонидой һубайралга тон үсөөн болоно, хурьгад хараалагдаһан сагтаа абтаад, нэгэ болзорто эхэһээн һалгаагдана. Гадна, үүлтэр һайнтай нэгэ хусаар олон хонидые үрэжүүлжэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ намартаа нүхэр Чойдоновой даажа байдаг отарада № 92262 хусаар 1500 хонин үрэжүүлэгдэһэн байгаа.

Манай совхоздо хурьгад булталаа сакманна аргаар түлжүүлэгдэнэ. Энэ аргаар түлжүүлхэдэ хурьгад эхэтэеэ сугтаа ябажа, һайнаар тэнжэдэг байна. Гадна, бүхэли үдэртөө хурьгадтаяа ябахадаа хонидой дэлэн хабдадаггүй, сэр болодоггүй юм. Хурьгадай гарзалха ушар үсөөрөө. Сакманна аргаар түлжүүлэгдэхэдээ хурьгад бүхэли үдэртөө сэбэр агаарта, бэлшээри дээрэ ябана. Манай эндэ хурьгад дүрбэ һаратайдаа—август һарын тэн багаар эхэһээ һалгаагдажа, һайн ногоотой бэлшээридэ адуулагдадаг. Түлжэжэ байхадань хурьгадта эдюулхын тула овёс орой тарихада ехэ һайн. Юуб гэхэдэ, овёсой ногоон солоомо колосложо байха үедөө тон шэмэтэй байдаг юм. Ингэжэ, эхэһээ һалгаагдаһан хурьгадые намартаа овёсой тарилга дээрэ ябуулхада хүсэ шадал абажа, үбэлжэлгые тэсэмгэйгээр дабадаг байна.

Бидэнэр хурьга, түлгэнүүдэй отаранuудта анхаралаа ехээр хандуулдаг болообди. Урдань һубай хонидой, мүн хурьга, түлгэнүүдэй отаранuудта тушаалдаһан лэ, дүй дүршэл багатай хүнүүд табигдадаг аад, мүнөө тиигэхэеэ болёо. Мүнөө хурьга, түлгэнүүдэй, илангаяа эмэ хурьгадай отарануудта олон жэлэй дүршэлтэй түрүү хонишод табигдана. Хонишоднай 4 һаратай хурьгадые даажа абаад, саашадань хонин болоторынь харууһалжа, хурьгалуулжа байдаг. Энэ аргын хэрэглэгдэдэг болоһоной ашаар хонишоднай даажа абаһан хурьгадаа һайнаар харууһалдаг, ноохо ехэтэй һайн хонид болгохын түлөө оролдодог байна. Манай отарануудта хонид, илангаяа хурьга, түлгэнүүд һара бүхэндэ шэгнэгдэнэ. Энээнэй ашаар үбэлжэлгын үедэ хүсэ шадалаа гээжэ эхилһэн хонин, хурьгадые саг соонь илгажа, һайн тэжээлдэ табиха аргатай болообди.

Хонидой ноохо үгэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие үбэлэй сагта һайнаар ба зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Үбэлэй сагта хонидые сэбэр агаарта гаргажа, бэлшээри дээрэ газаагуур ябуулха, үдэртөө заатагүй уһалха хэрэгтэй. Энээн тухай нэгэ баримта харуулжа болохо. 1953 ондо Б. Цыбеновэй отарын хонид үбэлдөө ходо уһалагдажа байһанай ашаар тус бүридөө 3,7 килограмм, Ж. Цоктоевой — 3,4 килограмм ноохо үгэһэн байна. Харин эдэ отарануудай түлгэнүүдтэй сасуу түлгэнүүдые хараһан С. Раднаевай отарада хонид муугаар уһалагдаһан дээрэһээ тон бага, оройдоол 2,6 килограмм ноохо үгэһэн байгаа. 1954 ондо мүн лэ иимэ ушар үзэгдөө. Нөөхи Б. Цыбеновэй отарын 840 толгой түлгэнүүд нёдондо хоёртой хонид болоходоо үбэлжэлгын үедэ һайнаар уһалагдажа байһанай ашаар тус бүридөө 4,4 килограмм ноохо үгөө. Тэрэ ноохониинь шанарайнгаа талаар һайн байжа 4,8 килограммай тоодо орожо тушаагдаа.

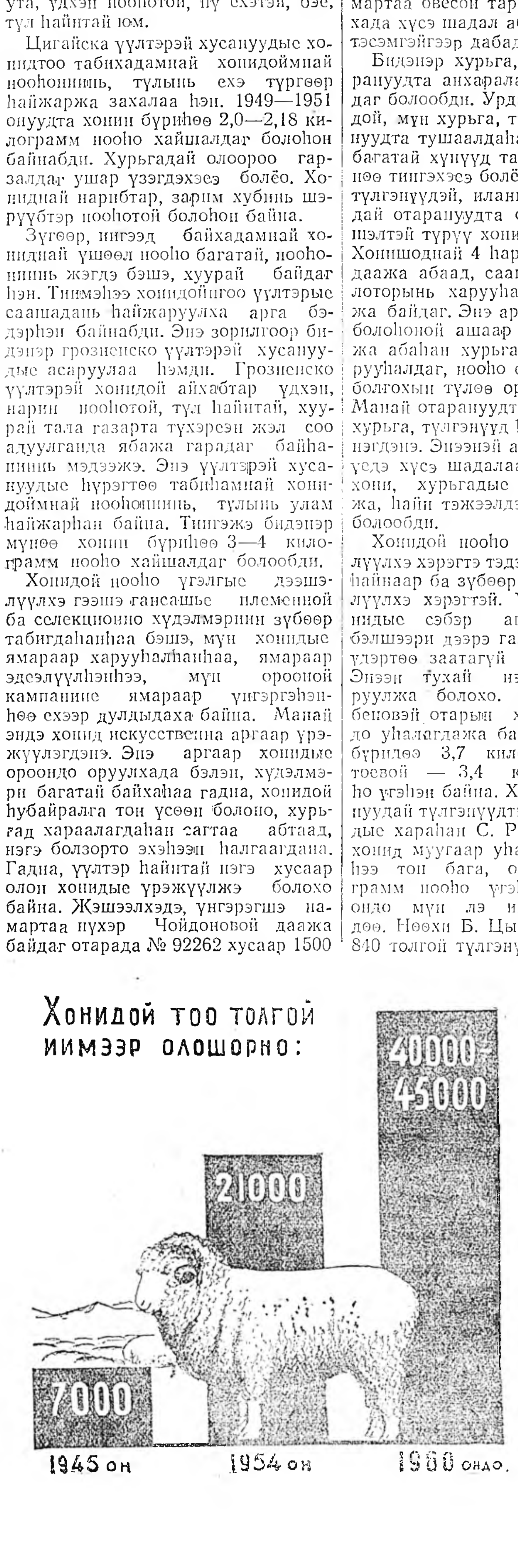
Нүхэр Цыбеновэй отарада БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Дарижап Жамбаловна Цыбенова хонишоноор хүдэлмэрилдэг. Үбэлэй сагта хонидые уһаар дутаажа болохогүй гэжэ тэрэ ходо хэлэдэг юм. Дарижап Жамбаловна үглөө бүри хонидтоо үбһэ үгэжэ дулаасуулаад, уһалдаг байна. Һүниидөө 35—40 градус хүйтэнэй болоходошье, хонидынь үглөөгүүр 2—2,5 литр уһа уудаг юм. Гадна, үдэрынь бэлшээридэ ябахадаа хонид саһа эдидэг.

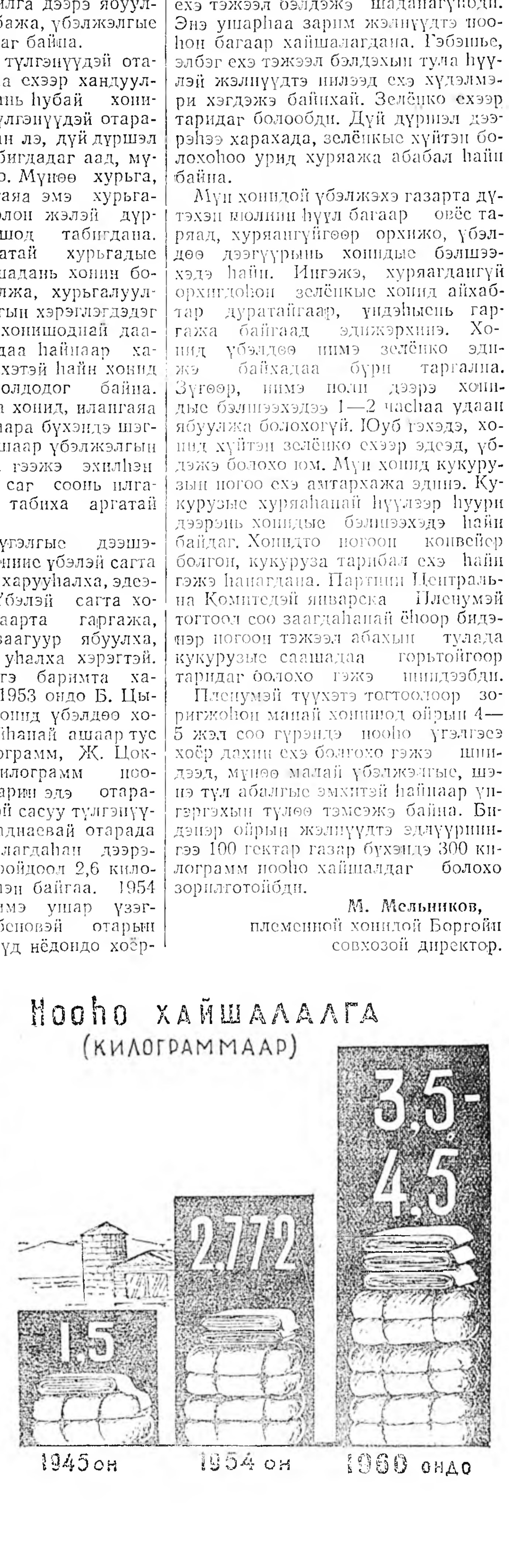
Манай хүдэлмэридэ мүн ехэхэн дутагдалнууд бии. Жэл бүри элбэг ехэ тэжээл бэлдэжэ шаданагүйбди. Энэ ушарһаа зарим жэлнүүдтэ ноохон багаар хайшалагдана. Гэбэшье, элбэг ехэ тэжээл бэлдэхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Зелёнко ехээр таридаг болообди. Дүй дүршэл дээрэһээ харахада, зелёнкые хүйтэн болохоһоо урид хуряажа абабал һайн байна.

Мүн хонидой үбэлжэхэ газарта дүтэхэн июлиин һүүл багаар овёс таряад, хуряангүйгөөр орхижо, үбэлдөө дээгүүрынь хонидые бэлшээхэдэ һайн. Ингэжэ, хуряагдангүй орхигдоһон зелёнкые хонид айхабтар дуратайгаар, үндэһыень гаргажа байгаад эдижэрхинэ. Хонид үбэлдөө иимэ зелёнко эдижэ байхадаа бүри таргална. Зүгөөр, иимэ поли дээрэ хонидые бэлшээхэдээ 1—2 часһаа удаан ябуулжа болохогүй. Юуб гэхэдэ, хонид хүйтэн зелёнко ехээр эдеэд, үбдэжэ болохо юм. Мүн хонид кукурузын ногоо ехэ амтархажа эдинэ. Кукурузые хуряаһанай һүүлээр һуури дээрэнь хонидые бэлшээхэдэ һайн байдаг. Хонидто ногоон конвейер болгон, кукуруза тарибал ехэ һайн гэжэ һанагдана. Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоол соо заагдаһанай ёһоор бидэнэр ногоон тэжээл абахын тулада кукурузые саашадаа горьтойгоор таридаг болохо гэжэ шиидээбди.

Пленумэй түүхэтэ тогтоолоор зоригжоһон манай хонишод ойрын 4—5 жэл соо гүрэндэ ноохо үгэлгэеэ хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ шиидээд, мүнөө малай үбэлжэлгые, шэнэ түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Бидэнэр ойрын жэлнүүдтэ эдлүүриингээ 100 гектар газар бүхэндэ 300 килограмм ноохо хайшалдаг болохо зорилготойбди.

М. Мельников,
племенной хонидой Боргойн совхозой директор.

Бэлшээриие зүбөөр эмхидхэхэ

Малые, илангаяа хонидые үбэлэйшье, зунайшье сагта ходо бэлшээжэ, тэжээл өөһэдөөрнь бэдэрүүлжэ эдеэлүүлхэдэ, сэбэр агаарта удаан ябуулхада һайн гэжэ би һанадагби. Би энэ совхоздо 25-дахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Эдэ жэлнүүдтэ хонидоо хододоо түхэреэн жэл соо адуулжа гараһан байнаб. Үбэлэй сагта бидэнэр хонидтоо үглөөниинь лэ үбһэ, солоомо үгэжэ халуулаад, бүхэли үдэр адуулжа байдагбди.

Үбэлэй адуулгые шадажа эмхидхэхэдэ үбһэ тэжээлдэ ехэ арьбан юм. Жэшээлхэдэ, мүнөө манай отарын хонид үглөөниинь 400 грамм үбһэ эдеэд лэ, бүхэли үдэр, харанхы болотор бэлшэдэг. Үбэлэй адуулгые зүбөөр, шадажа эмхидхэхэ хэрэгтэй. Бэлшээреэ үдэр бүхэндэ һэлгэжэ байха шухала. Манай эндэ ахалагша хонишод бэлшээринүүдээ уридшалан хараад, хонидоо энэ үдэр хаана адуулха тухайнь хонишод-адуулагшадтаа хэлэдэг байна. Бидэнэр һалхигүй дулаан үдэр хонидоо тарянай поли дээгүүр, тала газараар бэлшээдэг, һалхитай байхадань, Зэдэ голой шугы бургааһан соогуур, далда нэмэри газараар бэлшээдэг байнабди. Шугы соо хагда һайнтай, модоной набша намаа элбэгтэй байдаг. Модоной набша намаае хонид ехэ дуратайгаар эдидэг. Ингээд хонидоо шугы соогуур адуулхаяа болихомнай. Юуб гэхэдэ, хонидоймнай ноохон ехэ болоо. Тиин шугы бургааһанда дайрагдажа, гээгдэхэ байна.

Үбэлдөө хурьгалха хонидые хүр саһатай ба үндэр хада газараар ябуулжа болохогүй. Хонидойнгоо хурьгалха дүтэлхэдэ тала газарай дүтын бэлшээринүүд дээрэ адуулха хэрэгтэй. Үбэлдөө хонидоо үдэр бүри уһалха гээшэ тон шухала. Манай хонид үглөөгүүр үбһэ эдеэд, бэлшээридэ гаранхаа 12 часта уһалдаг.

Һаяхан «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсажа, ехэтэ һайшаабабди. Манай отарын хонишод энэ түүхэтэ тогтоолой харюуда мүнөө жэлэй үбэлжэлгые гарзагүйгөөр үнгэргэхэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,5—4 килограмм ноохо хайшалха уялга абаба. Энээнээ дүүргэжэ шадаха байхабди.

Ц. Чойдонов,
совхозой хонишон.

Һайн шанартай нооһоной түлөө ходо тэмсэхэ шухала

Гүрэндэ һайн шанартай ноохо тушаахада эрхим сортын бүд болохоһоо гадна, мүн колхоз, совхоздо олзо доход ехээр орохо байна. Тиимэһээ бидэнэр, совхозой хонишод һайн шанартай ноохо хайшалхын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэдэгбди. Тэрэнэй ашаар гүрэндэ ноохо тушаахадамнай, шэгнүүрээрээ 2,5 килограмм байгаа һаа, 3 килограммаар гү, али бүри дээгүүршье тоологдожо абтадаг.

Бидэнэр үбэлэй сагта хонидоо үндэр үһээтэй, уужам байра соо хонуулдагбди. Халуун байра соо хонидой ноохон унадаг. Иимэ байра мүн хонидой бэедэшье муу юм. Юуб гэхэдэ, хонид уйтан, набтар байра соо хашалдажа, халуудажа хоноод, үглөөниинь газаашаа гарахадаа хүйтэ абажа болодог. Манай отарын хонид байра соогоо хашалдангүй, зайтайгаар хонодог. Мүн дулаалагдаагүй, дэбисхэр хэгдээгүй байра соо, шэбхэ дээрэ хонуулагдадаг хонид ехээр турадаг, нооһониинь муудадаг, гээгдэдэг байна.

Гадна, хонидой турахада нооһонойнь шанар муудадаг юм. Энэ яагаад болоноб гэхэдэ, үбһэ тэжээлээр дутажа, хонинной турахада эгээл тэрэ үедэнь нооһониинь узуураараа нарин боложо ургана. Тиигэжэ, нэгэ нарин, нэгэ бүдүүн боложо ургаһан нооһон шанар муутай гэгдэжэ, гүрэндэ тушаахада хүнгөөр сэгнэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, иимэ нооһоор бүд нэхэхэдэ шанар һайнтай эд боложо шадахагүй байна бшуу. Илангаяа үбэлэй сагта хахад нооһонойнь ургаад ябахада хонине гэнтэ тураажархихада нооһониинь узууараараа наридаад, саашадаа ургахадань, тэрэ наридхань тэг дундаа гаража, муу шанартай болодог байна. Бидэнэр нооһоной шанарые иигэжэ муудхаахагүйн тулада хонидоо хирэ-хирэ болоод лэ шэгнэжэ, туража захалһан хонидые байрада байлгажа эдеэлүүлдэгбди.

Мүн зарим газарта хүнүүд хонидоо эдеэлүүлхэдээ үбһэ тэжээлыень дээгүүрнь сасажа байгаад үридэг. Тиихэдэнь хонидой нооһон руу үбһэ, солоомоной бутархай хог шэгэжэ, нооһыень муухай болгодог байна. Гадна, нооһонойнгоо узуур руу үбһэнэй хогой ороод, зохолгоходонь хонид хашаа хорой, модо шүргөөжэ, нооһоёо гээдэг юм. Бидэнэр хорой соогоо үбһэ, солоомоёо тарааһан хойноо хонидоо оруулдагбди.

Энэ жэлдэ партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой харюуда 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4 килограмм эрхим шанартай нооһо хайшалха уялга абанаб.

Д. Норбоев, совхозой хонишон.

РАДИОКЛУБТА

Бурят-Монголой ДОСААФ-эй дэргэдэ радиогой, мэргэн буудагшадай, мотоциклистнүүдэй клубууд хүдэлмэрилнэ. Эдэ клубуудай хүдэлмэридэ Улан-Удэ городой ажалшад, эдиршүүл олоороо хабаадалсажа, өөһэдыннгөө дуратай мэргэжэл шудалдаг юм.

Советскэ Армиин байгуулагдаһаар 37-дохи жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, радиоклуб олохон залуушуулые радиотелеграфистнуудай мэргэжэлдэ һургажа гаргаа. Курсые дүүргэгшэдтэ барандань спортивна 3-дахи разряд олгогдоһон байна.

Нүхэд Колмакова, Ефремов, Платонова ба бусад һуралсалдаа илангаяа оролдосотойгоор хандажа, шэлэһэн мэргэжэлээ һайнаар шудалаа.

Энэ курса дүүргэгшэд «СССР-эй ДОСААФ-эй эрхим радист» гэһэн нэрэзэргэ олохын түлөө һаяхан үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна 8-дахи мүрысөөндэ хабаадалсажа, муу бэшэ амжалтануудые түйлаһан байна.

Мүн радиоклубай дэргэдэ богони волнатай ба ультро-богони волнатай радиогой хэрэг шудалха секцинүүд хүдэлмэрилнэ. Эдэ секцинүүдтэ радиодо дуратайшуул олоороо ябажа һуралсана.

Ультро-богони волнатай радиогой хэрэгые һайнаар шудалһан зарим нүхэдтэ «УКВ» гэжэ радиостанци гэртээ толхохо эрхэ олгогдодог юм.

Бурят-Монголой ДОСААФ ба тэрэнэй эхин организацинууд иимэ хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулжа, түрэл Советскэ Армидаа эрхим кадрнуудые бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиоклубай инструктор нүхэр В. Зосин радиодо дуратайшуултай заняти үнгэргэжэ байна.

Е. Ивановагай текст, **В. Шитиковэй** фото.

Һурагшад-санашадай аяншалга

«Февралиин 27-до һунгалта болохо», «Һунгалтые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтая!», «Һунгалтаяа нэгэн хүн шэнги эмхитэйгээр үнгэргэе!» гэһэн лозунгнуудые үбсүүн дээрээ зүүһэн санашад һубарилдан ябана. Энэ хадаа Түнхэнэй аймагай Зүүн-Мүринэй долоон жэлэй һургуулиин комсомолецууд ба пионернүүдэй агитбригада байба.

Санашад Зүүн-Мүрин—Торско дунда һургуули—Зүүн-Мүрин гэһэн маршрудаар ябаха зуураа, «Путь коммунизма» колхозой малай фермэ, гүүртэнүүдтэ хүрэжэ, һунгагшадтай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн, концерт харуулһан байна.

Торско дунда һургуулиин һурагшад аяншадые ехэ һайнаар угтаа. Тэдэнэр һургуулиингаа пионерскэ таһаг, классууд ба кабинедүүдые айлшадтаа харуулһан, удаань шахматна турнир үнгэргэһэн байха юм.

Д. Будаев.

Трактор шудална

Баргажанай аймагай Улаанай долоон жэлэй һургуулиин ахалагша классай һурагшад физикын багша Д. Л. Ламажановай хүтэлбэри доро тракторай мотор шудалжа байна. Һурагшадай саг зуура хэрэглэхынь тула тэдээндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени эбдэрхэй тракторай мотор үгөө һэн.

Мүнөө һурагшад энэ мотороо һайнаар шудаланхай. Ингээд хабарай тарилгын захалхада тэдэнэр колхоздо туһалха хүсэлэнтэй.

Ц. Будаев.

ТОБШО ҺОНИНУУД

Баян библиотекэ. Чесаны МТС-эй механизаторнуудай библиотекэ номуудайнгаа тоо жэл бүри олошоруулна. Мүнөө библиотекэдэ 4000 шахуу ном тоологдоно.

Ажалай ехэ түлбэри. Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 1954 ондо ажахыгаа һайнаар эрхилжэ, ехэ олзо оруулаа. Тиин колхозниингуудайнгаа ажалта үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ мүнгэ ба продуктнуудые хубааһан байна. Жэшээлхэдэ, түрүү колхозник Савелий Факеевич Ефимов ажалта үдэртөө 52 центнер таряа, 13 центнер овоць, 4 мянган түхэриг мүнгэ абаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой дэлхэйн арадуудта хандаһан Хандалгада Албанида гар табигдажа байна

ТИРАНА, февралиин 21. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой дэлхэйн арадуудта хандаһан Хандалгада гар табиха кампани Албанида үргэнөөр ябуулагдажа байна. Атомна дайнда бэлэдхэхэ империалистическэ түсэбүүдтэ эсэргүүсэжэ, атомна зэбсэгэй запасые усадхахые ба тэрэниие үйлэдбэрилгые дары зогсоохые эрмэлзэжэ байһан тухайгаа эб найрамдалые хамгаалха нютагай комитедүүдэй эмхидхэһэн олон тоото митингнүүд болон суглаанууд дээрэ оронойажалшад нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Эб найрамдалые хамгаалха Албанска комитедэй мэдээсэлһэнэй ёһоор Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой Хандалгада 400 мянган хүн гараа табяад байна.

Хитадта хүдөө ажахын кооперативуудай тоо олон болоно

ПЕКИН, февралиин 21. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Хитадта мүнөө үедэ 580 мянган хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативууд бии, тэдэнэй хахадынь үнгэрэгшэ жэлдэ байгуулагдаа гэжэ Хитадай Арадай Республикын хүдөө ажахын министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Хитадай хлопок тарилгын гол район болохшо Хэбэй провинцида 100 мянган кооператив бии. Тэрээндэ таряашадай бүхы ажахынуудай 34 процентнь нэгэдэнхэй. Шэнисэ таридаг гол район болохшо Шаньдун провинциин 80 мянган кооперативууд таряашадай 20 процентыень нэгэдүүлнэ. Эгээн урда талын Гуанси провинциин таряашад түрүүшынгээ 8.500 кооперативые үнгэрэгшэ жэлдэ байгуулаа.

1954 оной хабар байгуулагдаһан 100 мянган кооперативуудые шалгажа үзэлгэ кооперативуудай хуряажа абаһан ургаса үмсын таряашадай хуряажа абаһан ургасада орходоо 15—20 процентээр ехэ байһыень харуулаа гэжэ министерствын түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдан Румыниин Наукануудай академиин научна сесси болобо

БУХАРЕСТ, февралиин 21. (ТАСС). Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдан Румынска Арадай Республикын Наукануудай академиин түүхын наукануудай отделениин научна сесси Бухарестдэ болоо. Энэ сесси 14 научна элидхэл шагнаһан байна. Тэдэнэй тоодо «Ородой түрүүшын революциин уласхоорондын удхашанар», «Ородой түрүүшын революциин нүлөөгөөр Румынида хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэһэн тушаа» гэһэн ба бусад элидхэлнүүд ороно.

Вьетнамай Арадай армиин главна командалагша Во Нгуен Зиапай мэдүүлгэ

ПЕКИН, февралиин 21. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, Урда Вьетнамһаа арадай сэрэгүүдые гаргалгын дүүрэлгэтэй дашарамдуулан вьетнамска Арадай армиин главна командалагша генерал Во Нгуен Зиапай хэһэн мэдүүлгые Синьхуа агентство дамжуулаа.

Хойто ба Урда Вьетнамай хоорондохи харилсаа һайжаруулхые Вьетнамай Демократическа Республикын правительство дурадхаа. «Эб найрамдалые ба эблэрэлгые таһалдуулхые хүсэдэг хүнүүдэй манай оронойхоёр хуби боложо таһаранхай зандаа байхые али болохоор оролдодог байбашье, бүхы арадай халуунаар эрмэлзэдэг байһан дээрэһээ Вьетнамай хойто ба урда талын хоорондохи харилсаанууд һайжаруулагдаха ёһотой» гэжэ Во Нгуен Зиап заагаа.

Зүүн-Урда Азиин сэрэгэй блок байгуулха тухай манильска договор «эблэрэлгэ тухай женевскэ хэлсээе горьтойгоор эбдэнэ. Теэдшье, женевскэ хэлсээ баталалсаһан, нэгэ тала болохшо французска правительство манильска конференцидэ хабаадалсаһан байна» гэжэ генерал Во Нгуен Зиап мэдүүлээ.

Арадай сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргалгые дүүргэлгэ «вьетнамска армиин ба вьетнамска арадай эб найрамдалые хүсэжэ байһанай, мүн эблэрэлгэ тухай женевскэ хэлсээнүүдые үнэн сэхээр бэелүүлгэдэ Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын политикын зорюулагдадаг байһанай гэршэ боложо үгэнэ» гэжэ Во Нгуен Зиап онсо тэмдэглээ.

Тиихэдэ, хүн зониие, эб найрамдалай, национальна нэгэдэлэй ба демократиин тала баригшадые нүгөө талын харшалдаг, хэһээдэг байһые тэрэ зааһан байна.

Урда Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай бүдүүлигээр хамааралсадаг байһаниие Во Нгуен Зиап буруушааһан байна. США хадаа урдавьетнамска армиие шангадхана, тэрэниие һургана, зэбсэглэнэ гэжэ Во Нгуен Зиап хэлээ. Урда Вьетнамай хүн зониие хашан хэһээһэнэй түлөө харюусалгые тэдэнэр бэедээ дааха байна. «Энэ хадаа эблэрэлгэ тухай хэлсээ эбдэһэнэй баримта болоно» гэжэ Во Нгуен Зиап хэлээ.

Югославиин ба Чехословакиин хоорондоо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

БЕЛГРАД, февралиин 21. (ТАСС). Югославиин ба Чехословакиин хоорондо 1955 ондо худалдаа наймаа эрхилхэ ба түлөөһэн тухай хэлсээн Белградта баталагдаа гэжэ «Политика» газетэ мэдээсэнэ. Худалдаа наймаанай хэлсээнэй ёһоор 27 миллион долларой эд бараа андалдан абалсаха байна. Югослави хадаа мяха, тамхи, архи, мяханай ба загаһанай консервэ, шэнэ ба хатааһан фрукт, улаһа, химическэ зүйлнүүд болон бусад товарнуудые Чехословакида худалдаха байна. Чехословаки хадаа прокат, химическэ зүйлнүүдые, электроматериалнуудые, радиогой хэрэгсэлнүүдые, хара металлургиин продукциие, түмэр зам барилгада хэрэгтэй материалнуудые, машинануудые болон запасна частьнуудые Югославида худалдаха юм.

Францидахи правительственна кризис

ПАРИЖ, февралиин 22. (ТАСС). Шэнэ правительство байгуулха арга боломжые элирүүлхын тулада радикал-социалист Эдгар Форой хэжэ байһан хэлсээнүүд мүнөөнэй правительственна кризисые зайсуулха хэрэгтэ ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог байһые гэршэлжэ үгэнэ. Социалистическэ партиин делегацитай, мүн МРП партиин (арадай-революционно хүдэлөөн) түлөөлэгшэдтэй үсэгэлдэр үдын урда тээ Фор зүблөө хэһэн байна.

Правительствода хабаадалсаха гү, али тэрэниие дэмжэхэ тухай Форой дурадхалда социалистнууд мүнөө дээрээ харюу үгөөгүй гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Форой кандидатурые буруушаагшад радикалнуудай партиишье дунда бии юм. Тэдэнэр хадаа правительство байгуулгые Рене Мейертэ даалгаха шухала гэжэ тоолодог байна.

Мүнөөнэй правительственна кризисэй удаан саг соо үргэлжэлжэ байһан ба тэрэниие түргэнөөр зайсуулхын бэрхэтэй байһан тухай парижска хэблэл ехэ сошордонгёор тэмдэглэнэ. Баруунай үзэл баримталдаг партинуудай хоорондо доонохонуур тэмсэл боложо байдаг тухай буржуазна газетэнүүд нюунгүйгөөр бэшэнэ. Тэдэ партинууд программа тушаашье, мүн министрнүүдэй тушаалнуудые хубаарилха тушаашье үгэеэ ойлголсожо шадана-гүй.

Баруунай үзэл баримталдаг партинуудай политикын ба оронойдура хүсэлэй хоорондо гүнзэгы ехэ алгасалдаанай гарадаг байһан ушар правительственна кризисэй удаарһанай шалтагаан болоно гэжэ демократическа хэблэл онсо тэмдэглэнэ.

Хэрбээ Эдгар Фор правительство байгуулжа шадаа гээшэ һаа, өөрынгөө урда тээ засаг барижа байгшадай баримталдаг политикые тэрэ үргэлжэлүүлхэ байна гэжэ «Либерасьон» газетэ тоолоно.

Германска милитаризмые һэргээхэ, оронoo Холбоото Штадуудай мэдэл доро байлгаха политикые французска арадай буруушаалга, тэрэшэлэн баруунай үзэл баримталдаг партинуудай ба французска буржуазиин элдэб бүлэгүүдэй хоорондо гарадаг арсалдаанууд мүнөөнэй правительственна кризисэй шалтагаан болоно гэжэ «Юманите» газетэ заана.

ПАРИЖ, февралиин 22. (ТАСС). Эдгар Форой байгуулха гэжэ байһан правительствода хабаадалсахаһаа арсаһан тухайгаа Франциин социалистическэ парти үсэгэлдэр мэдээсээ.

Социалистическэ партиин энэ шиидхэбэри мүнөөнэй правительственна кризисэй үедэ кабинет байгуулха гэжэ оролдожо байһан премьер-министрын тушаалда дүрбэдэхи кандидат Форто бүри ехэ бэрхэшээл тохёолдуулха байна гэжэ эндэ тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ хоккеистнүүд Баруун Германида ерэбэ

БЕРЛИН, февралиин 21. (ТАСС). 1955 оной февралиин 25-һаа мартын 6 хүрэтэр шайба сохидог хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Баруун Германида болохо байна. Тэрээндэ СССР-эй суглуулагдамал команда хабаадалсаха юм. Советскэ хоккеистнүүдэй команда Баруун Германиин Крефельд городто февралиин 19-дэ ерээ.

Советскэ хоккеистнүүд Бад Наугейм городой хоккейнэ командатай февралиин 20-до нүхэрэй ёһоор наадаһан байна. Энэ наадалгада СССР-эй суглуулагдамал команда 17:3 гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

Коньки гаар дэлхэйн түр... һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн

Эрэшүүлэй дунда конькигаар д... хэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө ... рысөөнэй хоёрдохи — һүүлшын ... февралиин 20-до болоо. Энэ мү... сөөн «Динамо» гэжэ Централ... стадиондо болоо.

Февралиин 20-ной үдэрэй нэгэ... та стадионой түйлай ехэ трибу... нуудта 50 мянга гаран хүн сугла...

Мүрысөөнэй дүүрэһэнэй һүү... тэрэнэй дүнгүүд соносхогдоо. ... бэн янзын дистанцида эгээн ... очко абаһан Сигвард Эрикссон (Ш... ци) 1955 ондо дэлхэйн чемпио... нэрэзэргэ олоо. Тэрэ хадаа 194, ... очкотой болоһон байна. Олег Го... ренко (СССР) 195, 831 очкотой ... ложо—хоёрдохи, Борис Ши... (СССР) 195, 858 очкотой боложо ... гурбадахи, Дмитрий Сакунен... (СССР) — 196, 276 очкотой боло... дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Мүрысөөнэй дүнгэй соносхогд... нэй һүүлээр дэлхэйн чемпион... шагналгын баяр ёһолол эхилбэ. Х... дэлэлэй табсан дээрэ, гол дунд... Сигвард Эрикссон, баруун талад... —Олег Гончаренко, зүүн таладаа ... Борис Шилков зогсонод. Конь... гаар гүйгшэдэй Уласхоорондын с... зай президент г-н Джеймс ... Эрикссондо алтан медаль барюу... зуураа, тэрээндэ лаврово венок зү... гэбэ. Олег Гончаренко—мүнгэн, ... рис Шилков—зэд медаль абаа. ... хадхадаг газарта Швециин нэгэ ... СССР-эй хоёр туг намилзаба. Ш... циин гүрэнэй гимн зэдэлнэ.

Дэлхэйн чемпион мүлыһэн ха... дээрэ гаража хүндэлэлэй ёһоор ... реэлэн халтирба.

* * *

Дэлхэйн чемпион Сигвард Эри... сон 24 наһатай юм. Тэрэ ха... Эстерсунд (Швеци) городто ажаһ... даг. Конькигаар ябалгын спортдо ... рэ наймадахи жэлээ хабаадана. С... вард Эрикссон энэ жэлдэ Европ... чемпионой нэрэзэргэтэй болоһон б... гаа.

Сигвард Эрикссон ТАСС-эй к... респонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэрэ... дэ иигэжэ мэдүүлээ:

— Москвада ерэжэ, энэ гайх... шагта урилдаануудта хабаадал... һандаа би угаа ехэ ханалтай байн... Спортсмен бүхэнэй түйлаһан амж... таар хүхижэ байһан энэ түйлай с... хүнүүдэй хаража байха үедэ мү... сэхэлэ угаа зохид байгаа. Һайн... угтаһанайнь түлөө конькиин спорт... дурладаг москвагайхидта үнэн з... хэйһөө баясхалан хүргэнэб.

(ТАСС)

Шатарай Бүхэсоюзна чемпионат

Шатарай Бүхэсоюзна чемпионат... 6-дахи тур Москвада болоо. Эн... залуу мастер Спасский гроссмейст... Геллерые шүүгээ. Корчной—Тай... нов, Лисицын—Илнвицкий, Керес... Флор, Микенас—Фурман, Пет... сян—Авербах, Кан—Борисенко ... нэд тэнсээ.

Котов — Ботвинник, Антошин... Смыслов, Щербаков — Симагин ... нэдэй парти хойшолуулагдаа. Та... дахи, зургаадахи турнуудта наад... дажа дүүрээгүй 8 парти февралиин 20-до наадагдаа. Антошин — Смы... лов, Спасский — Петросян гэгш... наадаяа эхилэнгүйгөөр тэнсэхые з... шөөрбэд. Тайманов Борисенко хо... тэнсээ.

Наадаяа эхилхэдээ Антошин ... люу байдалтай боложо, Симагин... түргэнөөр шүүбэ. Симагин Щер... ковтой наадахадаа мүн лэ шүүгд...

Микенас Смысловтой наадахад... 66-дахи ябадалдаа шүүгдээ. Фурм... Кересые шүүбэ.

Котов Ботвинниктай наадахад... 65-дахи ябадалдаа шүүгдээб гэ... мэдэрбэ.

Зургаадахи турай һүүлээр (түс... ридөө 4,5 очкотой болоһон) гр... смейстер Ефим Геллер, мастер Бор... Спасский хоёр түрүүлжэ яба... Дэлхэйн чемпион Михаил Ботв... ник, гроссмейстер Василий Смыс... түс бүридөө 4 очкотой.

* * *

Февралиин 21-дэ 7-дохи тур ... лоо. Тэрэ турта хабаадагшад... олонхинь шангаар тулалдаһан ба... на. Петросян Симагиниие, Тайма... Лисицыниие шүүгээ. Авербах—Ге... лер, Флор—Микенас гэгшэд тэнс... Илнвицкий — Керес, Смыслов ... Щербаков, Ботвинник— Кан, Спа... ский—Котов, Борисенко—Корчн... Фурман—Антошин гэгшэдэй ... гаан парти 5 часай наадаһанай һ... лээр хойшолуулагдаа.

(ТАСС)

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

ХОНИДЫНЬ УЛАМ ОЛОШОРНО

Ноохо, илангаяа нарии ба нарибтар ноохо ехээр үйлэдбэрилхын зорилгоор колхозууд болон совхозуудта хонидой тоое горьтойгоор олошоруулха зорилго партиин Центральна Комитедэй январска Пленум табиһан байна.

Энэ шухала зорилго бэелүүлхын тула хонидые олоор үсхэбэрилхэ, үүлтэрыень һайжаруулха шухала.

Курумканай аймагай колхозууд 1954 ондо хонидойнгоо тоо 24,2 процентээр олошоруулаа. Энэ аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозые жэшээ болгон харуулхада иимэ байна: 1954 оной октябриин 1-дэ колхозой хонин һүрэг 13313 толгой болоо гэхэ гү, жэлэй туршада 2720 толгойгоор нэмэһэн байна.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо нинтын малажал эрхилхэ түрүү арга улам үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Хонишон Э. Надмитова нёдондо хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлжэ, хонин хурьгадаа һайнаар харууһалһан байгаа. Тэрэнэй ашаар хонин бүриһөө 2.595 грамм ноохо хайшалжа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Нүхэр Надмитова ноохо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй, хонидойнгоо тоо олошоруулһанай түлөө нёдондо аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ ба хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсаа. Тиихэдээ 1955 ондо хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо хайшалха гэһэн уялга абаһан байна.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ энэ хонишон эрье хонидые харууһална. Хонидынь хүсэ шадалаа табингүй, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулагдажа байнхай. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо нүхэр Надмитова бүдүүн тэжээл гаргашалаагүй. Үбэлэй бэлшээриие зүбөөр эмхидхээ һаа, хонид хүйтэниие тэсэбэритэйгээр дабадаг гэжэ тэрэ һайса мэдэнэ. Тиимэ хонидой ноохон үдхэнөөр ургадаг, һайн шанартай байдаг. Тэрэ хадаа хонидоо үбэлдөө солоомын узуурта һалхи жабаргүй, хотогор жалга газарта адуулна, үдэртөө хоёр дахин уһална. Иимэ хонишод энэ колхоздо олон. Жэшээлхэдэ, хонишод С. Хантагаева, Г. Раднаева, Ц. Гатапова, С. Доржиева болон бусад нёдондо 100 хонин бүриһөө 105 хурьга абаһан байна. Тэрэшэлэн ноохо ехээр хайшалһан хонишод олон. Ц. Цыренова, Б. Доржиева, Д. Борбонова гэгшэд хонин бүриһөө 2,4—2,5 килограмм ноохо хайшалһан байха юм.

Гэбэшье, энэ колхоз хонидые зунай сагта ороондо оруулха тушаа хэмжээ абанагүй. Тэрэнэй эсэстэ үнгэрэгшэ зун энэ колхоз мянган толгой хонин ороондо оруулха түсэбтэй байһан аад, миил 400-е оруулаа. Хонидые бултыень ороондо оруулха арга боломжо яһала бии байгаа. Юуб гэхэдэ, хонидые искусственнаар ороондо оруулха хоёр пункт нээгдэһэн юм.

Энэ хоёр пункт хоёр ондоогоор хүдэлмэрилөө. Нүхэр Раднаевай даадаг отарада хүдэлмэрилһэн техник Цыпилма Цыренова энэ шухала хэрэгтэ зүбөөр хандаа. Ороондо оруулагдаха хонидые, һайн хусануудые илгажа, түсхай хонишодто даалгаһан байгаа. Тиигэжэ богонихон болзор соо 300 хони ороондо оруулһан юм. Түс отарын хонишод декабрь, январь һаранууд соо 200 гаран хурьга абаад, кошарно-базова аргаар түлжүүлжэ байна. Хурьгалһан 50 шахуу хонидынь мүнөө дахин ороондо оруулагдаад байна. Хоёр жэлэй туршада хонидые гурба дахин хурьгалуулжа болохо байһаниие энэ колхозой түрүү хонишодой дүй дүршэл харуулна.

Теэд нүгөө отарынхидынь ороондо оруулагдаха хонидые илгаагүй байгаа. Зунай ороониие таһалдуулаа. Арайхан гэжэ 100 хони ороондо оруулаа. Энэ хоёр ондоо жэшээ дээрэһээ харахада, хонидой зунай ороон тухай колхозой анхаралаа хандуулаа һаа, энэ хүдэлмэри һайнаар үнгэргэгдэхэ байна.

Мүнөө колхозой хонид дүрбэн газарта үбэлжүүлэгдэнэ. Гараһан хурьгадынь сакманна болон кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Эдэ арганууд хонишодой ажал хүнгэдхэхэһөө гадна, элүүр энхэ, өөдэргэн һайн хурьга абаха арга олгоо. Үбэл гараһан хурьгад ноохо ехээр үгэхэ байна. Февраль, март һарануудта таба мянга шахуу хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Тэдэ хурьгад имагтал сакманна болон кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэхэ юм.

Колхозой хонишод хонидоо хүсэ шадалыень бууруулангүй, һайнаар ондо оруулжа байна. Нүхэд Цыренова, Раднаева, Аймпилова болон бусадай отаранууд үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо нэгэшье хони гарзалуулаагүй, хонидой хүсэ шадал доошолуулаагүй. Отарануудта тэжээлынь графигай ёһоор гаргашалагдана. Бүдүүн тэжээлһээ гадна, хонидто шабшаһата тэжээл, шэлбүүһэн үгтэнэ. Тэдэниие хонид ехэ дуратайгаар эдинэ.

Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд малай үбдэн сасуу зохихо туһаламжа саг соонь үзүүлнэ. Хэрбээ хонидые байра дээрэнь эмшэлхэ аргагүй байгаа һаань, колхозой дэргэдэхи ветлечебницэдэ гү, али ветеринарна пунктын стационарта асаржа аргалдаг байнабди.

1956 оной октябриин 1-дэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонин һүрэг 25 мянган толгой болохо. Тиигэжэ энэ колхоз ондоо бүри ехэ ноохо, мяха үгэдэг, колхозниингуудайнгаа ажалта үдэртэ олзо доход ехээр хубаадаг болохо байна.

Колхозой хонин һүрэгэй иимээр олошорходо тэдэниие хаана харууһалха гээшэб гэһэн асуудал гарана. Хүнтэйн талада арба мянган хони үбэл зунгүй байлгажа болохо юм. Теэд тэндэ уһа хомортой. Тиимэһээ Хүнтэйдэ худаг малтаха хэрэгтэй. Иимэ асуудал мүнөө жэлдэ харагдажа үзэгдөөд, уһалуурини системын Баргажанай управлениин ба Баргажанай МТС-эй зүгһөө энэ талаар хэмжээн абтаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Г. Доржиев, ветеринарна пунктые даагша.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00387. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 741.